ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 28ης Ιανουαρίου 2004 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-146/02 έως Τ-153/02,

Deutsche SiSi-Werke GmbH & Co. Betriebs KG, με έδρα το Eppelheim (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον A. Franke, δικηγόρο,

προσφεύγουσα,

κατά

Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), εκπροσωπούμενου από τον G. Schneider,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχουν ως αντικείμενο προσφυγή κατά των αποφάσεων του δευτέρου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) της 28ης Φεβρουαρίου 2002 (υποθέσεις R 719/1999-2 έως R 724/1999-2, R 747/1999-2 και R 748/1999-2), οι οποίες αφορούν την καταχώριση τρισδιάστατων σημάτων (θυλακίων συσκευασίας με βάση στηρίξεως),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους N. J. Forwood, πρόεδρο, J. Pirrung και A. W. H. Meij, δικαστές,
γραμματέας: D. Christensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη τις προσφυγές που κατατέθηκαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 8 Μαΐου 2002,

έχοντας υπόψη τη διάταξη της 9ης Ιουλίου 2002 περί συνεκδικάσεως των υποθέσεων T-146/02 έως T-153/02,

έχοντας υπόψη το υπόμνημα αντικρούσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Σεπτεμβρίου 2002,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Στις 8 Ιουλίου 1997, η προσφεύγουσα κατέθεσε οκτώ αιτήσεις καταχωρίσεως κοινοτικών σημάτων στο Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (στο εξής: Γραφείο), δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί.

2 Τα τρισδιάστατα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση είναι διάφορα θυλάκια συσκευασίας ποτών με βάση στηρίξεως. Τα θυλάκια αυτά έχουν μορφή φιάλης με φαρδιά βάση και, σύμφωνα με τις αιτήσεις, σχήμα επιμήκους τριγώνου ή ωοειδές, με πλευρικές κοιλότητες σε ορισμένες περιπτώσεις.

3 Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες για τις οποίες ζητήθηκε η καταχώριση υπάγονται στις κλάσεις 1, 3, 5, 6, 16, 20, 29, 30, 32, 33, 39 και 40 κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας σχετικά με τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών όσον αφορά την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως αναθεωρήθηκε και τροποποιήθηκε.

4 Με τις από 24 και 27 Σεπτεμβρίου 1999 αποφάσεις του, ο εξεταστής απέρριψε τις οκτώ αιτήσεις καταχωρίσεως βάσει του άρθρου 38 του κανονισμού 40/94, για τον λόγο ότι τα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση στερούνται διακριτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94.

5 Στις 11 Νοεμβρίου 1999, η προσφεύγουσα άσκησε οκτώ προσφυγές ενώπιον του Γραφείου, βάσει του άρθρου 59 του κανονισμού 40/94, κατά των αποφάσεων του εξεταστή, περιορίζοντας τις αιτήσεις της καταχωρίσεως σημάτων στα ακόλουθα προϊόντα:

— «ζύθος, ύδατα μεταλλικά και αεριούχα και άλλα ποτά μη οινοπνευματώδη· ποτά και χυμοί φρούτων· σιρόπια και άλλα παρασκευάσματα για ποτά», που υπάγονται στην κλάση 32·

— «οινοπνευματώδη ποτά (εξαιρουμένου του ζύθου)», που υπάγονται στην κλάση 33.

6 Με αποφάσεις της 28ης Φεβρουαρίου 2002 (στο εξής: προσβαλλόμενες αποφάσεις), οι οποίες κοινοποιήθηκαν στην προσφεύγουσα στις 11 Μαρτίου 2002, το τμήμα προσφυγών απέρριψε τις προσφυγές, για τον λόγο ότι τα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση δεν έχουν διακριτικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94.

7 Κατ' ουσίαν, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι οι καταναλωτές δεν αντιλαμβάνονταν τα θυλάκια συσκευασίας με βάση στηρίξεως ως ένδειξη εμπορικής προελεύσεως, αλλά απλώς ως μορφή συσκευασίας. Προσέθεσε ότι το είδος αυτό συσκευασίας δεν μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο μονοπωλίου προς το συμφέρον των ανταγωνιστών, των κατασκευαστών ειδών συσκευασίας και των ποτοπαραγωγών.

8 Με αίτηση που υπέβαλε στο Γραφείο στις 6 Μαΐου 2002, η προσφεύγουσα περιόρισε τις αιτήσεις της καταχωρίσεως σημάτων στα ακόλουθα προϊόντα: «ποτά με βάση χυμούς φρούτων και χυμοί φρούτων», που υπάγονται στην κλάση 32.

Αιτήματα των διαδίκων

9 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες αποφάσεις·

— να καταδικάσει το Γραφείο στα δικαστικά έξοδα.

10 Το Γραφείο ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει τις προσφυγές·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επί του αντικειμένου της διαφοράς

11 Κατόπιν σχετικής ερωτήσεως, το Γραφείο επιβεβαίωσε το νομότυπο και λυσιτελές του περιορισμού του καταλόγου των οικείων προϊόντων στον οποίο προέβη η προσφεύγουσα στις 6 Μαΐου 2002, ήτοι σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της εκδόσεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων.

12 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι διάδικοι συμφώνησαν ότι, κατόπιν του περιορισμού αυτού, πρέπει να θεωρηθεί ότι με τις υπό κρίση προσφυγές ζητείται η ακύρωση των προσβαλλόμενων αποφάσεων μόνον κατά το μέτρο που με αυτές δεν έγιναν δεκτές οι αξιώσεις της προσφεύγουσας που αφορούν «ποτά με βάση χυμούς φρούτων και χυμούς φρούτων» της κλάσεως 32.

Επί της νομικής βάσεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων

13 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών, αιτιολογώντας τις αποφάσεις του με την ανάγκη αποφυγής μονοπωλίου, στηρίχθηκε στην ανάγκη διαθεσιμότητας ορισμένων σημείων και, κατά συνέπεια, στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94.

14 Το Πρωτοδικείο τονίζει ότι το συμπέρασμα της προσφεύγουσας επί της νομικής βάσεως της ανάγκης διαθεσιμότητας είναι εσφαλμένο. Αφενός, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 είναι η μόνη νομική βάση που προβάλλεται με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις. Αφετέρου, ουδείς άμεσος και αποκλειστικός σύνδεσμος μπορεί να θεμελιωθεί μεταξύ του κινδύνου μονοπωλήσεως και ενός αυτοτελούς απόλυτου λόγου αρνήσεως καταχωρίσεως. Αντιθέτως, κατά πάγια νομολογία, οι απόλυτοι λόγοι αρνήσεως καταχωρίσεως που διαλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως ε', του κανονισμού 40/94 αποτελούν ένδειξη της προσπάθειας του κοινοτικού νομοθέτη να αποφύγει την υπέρ ενός επιχειρηματία αναγνώριση αποκλειστικών δικαιωμάτων που θα μπορούσαν να παρεμβάλουν προσκόμματα στον ανταγωνισμό στην αγορά των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών (βλ., όσον αφορά τον λόγο αρνήσεως καταχωρίσεως που συνδέεται με τον διακριτικό χαρακτήρα του σήματος, απόφαση της 6ης Μαΐου 2003, C-104/01, Libertel, Συλλογή 2003, σ. I-3793, σκέψη 60).

15 Εντούτοις, για τους ίδιους λόγους, η απόρριψη του προβαλλόμενου από την προσφεύγουσα λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 δεν επιφέρει αυτομάτως την απόρριψη των

αιτιάσεών της που σχετίζονται με την εφαρμογή εν προκειμένω της ανάγκης διαθεσιμότητας. Οι αιτιάσεις αυτές πρέπει να ληφθούν υπόψη στο μέτρο που αφορούν την παράνομη εφαρμογή της έννοιας αυτής στο πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94.

Επί του διακριτικού χαρακτήρα των σημάτων των οποίων ζητείται η καταχώριση

Επιχειρήματα των διαδίκων

16 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, ότι η συσκευασία των ποτών με βάση χυμούς φρούτων και των χυμών φρούτων σε θυλάκια με βάση στηρίξεως δεν είναι συνήθης. Ο ασυνήθης χαρακτήρας αυτού του είδους συσκευασίας για τα οικεία προϊόντα αποκλείει την ανάγκη διαθεσιμότητας των επίμαχων σημείων και προσδίδει στα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση διακριτικό χαρακτήρα.

17 Υποστηρίζει ότι για τον καταναλωτή αποτελεί σύνηθες φαινόμενο να χρησιμοποιείται η συσκευασία των ποτών σε εκστρατείες προωθήσεως προϊόντων. Επομένως, ο καταναλωτής αντιλαμβάνεται, όταν συντρέχει λόγος, τις συσκευασίες των ποτών ως ενδείξεις της εμπορικής προελεύσεως ενός προϊόντος.

18 Η προσφεύγουσα δέχεται την ύπαρξη γενικού συμφέροντος περί διαθεσιμότητας των σημείων εκείνων που, λόγω του ότι ομοιάζουν προς τον συνήθη τρόπο προσδιορισμού των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών ή των χαρακτηριστικών τους, δεν εκπληρώνουν τη λειτουργία εξατομικεύσεως της επιχειρήσεως που τα διαθέτει στην αγορά. Αντιθέτως, όλα τα ασυνήθη σημεία, και ιδίως η γραφική αναπαράσταση της μορφής ενός προϊόντος, μπορούν να καταχωρισθούν ως κοινοτικό σήμα. Υπογραμμίζει ότι, κατόπιν των κριτηρίων που τέθηκαν με την αναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 14 απόφαση Libertel, το επιδιωκόμενο με την ανάγκη διαθεσιμότητας γενικό συμφέρον δεν διακυβεύεται εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, αφενός, ο οικείος τομέας είναι ιδιαιτέρως

περιορισμένος, δεδομένου ότι αφορά μόνον τα ποτά με βάση χυμούς φρούτων και τους χυμούς φρούτων, ενώ, αφετέρου, τα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση δεν ανήκουν σε μια πεπερασμένη κατηγορία, δεδομένου ότι ο αριθμός των πιθανών μορφών για τη συσκευασία των ποτών είναι απεριόριστος.

19 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, για την καταχώριση σήματος αρκεί ένα ελάχιστο όριο διακριτικού χαρακτήρα. Επομένως, ο διακριτικός χαρακτήρας ενός τρισδιάστατου σχήματος δεν μπορεί να αποκλεισθεί, εφόσον πρόκειται για σχήμα ασύνηθες στον οικείο τομέα.

20 Όσον αφορά αυτό τούτο το προϊόν, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η συσκευασία των ποτών με βάση χυμούς φρούτων και των χυμών φρούτων σε θυλάκια με βάση στηρίξεως δεν είναι συνήθης. Συγκεκριμένα, όπως δέχθηκε το τμήμα προσφυγών, τα ποτά αυτά συνήθως συσκευάζονται και πωλούνται σε φιάλες ή, σπανιότερα, σε μικρά μπουκάλια ή σε χάρτινα κουτιά. Το γεγονός ότι έτσι εξακολουθούν να έχουν τα πράγματα παρά τη δεδομένη εμπορική επιτυχία της προσφεύγουσας όσον αφορά τα θυλάκια συσκευασίας με βάση στηρίξεως αποδεικνύει ότι δεν υφίσταται γενικό συμφέρον ως προς τη χρήση θυλακίων αυτού του είδους για τη συσκευασία των ποτών. Επιπλέον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα επίδικα θυλάκια συσκευασίας με βάση στηρίξεως είναι εντελώς ασυνήθη και δεν μπορούν να θεωρηθούν ως απλή παραλλαγή αυτού του είδους θυλακίου. Εξάλλου, η κατασκευή τους είναι τεχνικώς περίπλοκη και είναι δαπανηρά και μη πλεονεκτικά σε σχέση με τις συνήθεις συσκευασίες των ποτών. Περαιτέρω, η πρωτότυπη εμφάνισή τους, οφειλόμενη κυρίως στο σχήμα και στην εντύπωση μεταλλικής υφής που δημιουργούν μέσω ειδικής τεχνικής, προσδίδει στα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση μια μοναδική μορφή.

21 Τα θυλάκια συσκευασίας με βάση στηρίξεως, για τα οποία ζητείται η καταχώριση των σημάτων, είναι αρκούντως πρωτότυπα προκειμένου να μπορεί ο μέσος καταναλωτής να αναγνωρίζει μέσω αυτών ένα συγκεκριμένο, συνδεόμενο με ορισμένο παραγωγό, μη οινοπνευματώδες ποτό.

22 Η προσφεύγουσα εκτιμά ότι τα προϊόντα τα οποία βρέθηκαν στο Διαδίκτυο και προβάλλονται από το Γραφείο με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν αποδεικνύουν τον συνήθη χαρακτήρα των θυλακίων με βάση στηρίξεως για

τη συσκευασία χυμών φρούτων ή ποτών με βάση χυμούς φρούτων. Από τα προϊόντα αυτά ουδόλως προκύπτει ότι υφίσταται επί του παρόντος ανάγκη διαθεσιμότητας, δεδομένου ότι ουδέν εξ αυτών αφορά την ευρωπαϊκή αγορά. Επιπλέον, τα προϊόντα αυτά —μερικά εκ των οποίων ανατρέχουν σε παρελθόντα έτη— δεν δικαιολογούν μελλοντική ανάγκη διαθεσιμότητας.

23 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, λαμβανομένης υπόψη της πρακτικής που ακολουθεί το Γραφείο, το τμήμα προσφυγών εφάρμοσε εν προκειμένω κατά τρόπο ιδιαιτέρως αυστηρό την απαίτηση πρωτοτυπίας ενός σήματος που συνίσταται σε μορφή συσκευασίας ποτού. Συναφώς, η προσφεύγουσα επικαλείται ιδίως δύο κοινοτικές καταχωρίσεις σχετικές με τη φιάλη «Granini» και με την «Brunnenflasche» και μία καταχώριση σχετική με ένα κυματοειδές μεταλλικό κουτί για ποτό.

24 Τέλος, η προσφεύγουσα επικαλείται την καταχώριση από το Deutsches Patent- und Markenamt (γερμανικό γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και σημάτων) τεσσάρων εκ των σημάτων των οποίων ζητείται εν προκειμένω η καταχώριση. Συναφώς, ισχυρίζεται ότι, μολονότι το Γραφείο δεν δεσμεύεται από τις εν λόγω καταχωρίσεις, εντούτοις αυτές θα έπρεπε να εξετασθούν επί της ουσίας κατά την εκτίμηση των σημάτων των οποίων ζητείται η καταχώριση, στο μέτρο που το Deutsches Patent- und Markenamt εφαρμόζει τη νομοθεσία συμμορφούμενο προς την πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), η οποία ερμηνεύεται από τα κοινοτικά δικαιοδοτικά όργανα κατά τρόπο ομοιόμορφο και ανάλογο ως προς το επίμαχο σημείο του κανονισμού 40/94.

25 Το Γραφείο υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών απλώς ολοκλήρωσε την εκτίμησή του περί του διακριτικού χαρακτήρα των σημάτων των οποίων ζητείται η καταχώριση με συμπληρωματικές παρατηρήσεις επί του κινδύνου μονοπωλήσεως, δίχως αυτός να αποτελεί προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94.

26 Σύμφωνα με το Γραφείο, στις περιπτώσεις προϊόντων που δεν μπορούν να διατεθούν στην αγορά προτού συσκευασθούν (προϊόντων σε υγρή μορφή ή φθαρτών προϊόντων) και ιδίως προϊόντων τρέχουσας καταναλώσεως, η

λειτουργία προσδιορισμού της εμπορικής προελεύσεως προϋποθέτει ότι η συσκευασία του προϊόντος διαφέρει σαφώς από όλες τις παρόμοιες συσκευασίες που χρησιμοποιούνται για το προϊόν αυτό. Όσον αφορά τα σήματα των οποίων ζητείται εν προκειμένω η καταχώριση, το Γραφείο εκτιμά ότι οι διαφορές μεταξύ των θυλακίων συσκευασίας με βάση στηρίξεως των οποίων ζητείται η καταχώριση και των λοιπών θυλακίων συσκευασίας με βάση στηρίξεως που διατίθενται στην αγορά δεν αρκούν προκειμένου να τους προσδώσουν διακριτικό χαρακτήρα. Ο συνήθης χαρακτήρας αυτού του είδους συσκευασίας για τα προϊόντα διατροφής, γενικώς, και για τα ποτά, ειδικότερα, αποδεικνύεται από τους διαδικτυακούς τόπους που επικαλέστηκε το τμήμα προσφυγών και επιβεβαιώνεται και από άλλους διαδικτυακούς τόπους.

27 Κατά το Γραφείο, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα χρησιμοποιεί από μακρού χρόνου τα θυλάκια των οποίων ζητείται η καταχώριση μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο στο πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, διατάξεως την οποία δεν επικαλέστηκε η προσφεύγουσα.

28 Όσον αφορά τις εθνικές καταχωρίσεις και τις αποφάσεις του Γραφείου τις οποίες επικαλείται η προσφεύγουσα, το Γραφείο υπενθυμίζει, μεταξύ άλλων, ότι δεν δεσμεύεται νομικώς από αυτές.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

29 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση «τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα».

30 Τα σήματα τα οποία αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, στερούμενα διακριτικού χαρακτήρα, είναι ακατάλληλα να ασκήσουν την ουσιώδη λειτουργία του σήματος, δηλαδή να προσδιορίσουν την προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας.

31 Όπως προκύπτει από τη νομολογία, τα σήματα τα οποία αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 είναι ιδίως αυτά που, από πλευράς του ενδιαφερόμενου κοινού, χρησιμοποιούνται συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών ή για τα οποία υπάρχουν, τουλάχιστον, συγκεκριμένες ενδείξεις βάσει των οποίων μπορεί να συναχθεί ότι είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν με τον τρόπο αυτό [αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 2ας Ιουλίου 2002, Τ-323/00, SAT.1 κατά ΓΕΕΑ (SAT.2), Συλλογή 2002, σ. II-2839, σκέψη 37, και της 5ης Μαρτίου 2003, Τ-194/01, Unilever κατά ΓΕΕΑ (Ωοειδής ταμπλέτα), Συλλογή 2003, σ. II-383, σκέψη 39].

32 Επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι το συμφέρον που μπορούν να έχουν οι ανταγωνιστές του αιτούντος την καταχώριση τρισδιάστατου σήματος, αποτελούμενου από την όψη ενός προϊόντος, ώστε να μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα τη μορφή και τη σχεδίαση για τα δικά τους προϊόντα, δεν μπορεί να δικαιολογήσει, αυτό καθαυτό, την άρνηση καταχωρίσεως ενός τέτοιου σήματος, ούτε να αποτελέσει κριτήριο εκτιμήσεως του διακριτικού χαρακτήρα του σήματος αυτού που να αρκεί από μόνο του για τη σχετική εκτίμηση. Αποκλείοντας την καταχώριση σημείων στερούμενων διακριτικού χαρακτήρα, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 δεν προστατεύει το συμφέρον που υφίσταται να παραμένει ελεύθερη η χρήση των διαφόρων παραλλαγών της παρουσιάσεως ενός προϊόντος, παρά μόνον καθόσον η παρουσίαση του προϊόντος του οποίου ζητείται η καταχώριση δεν μπορεί να πληροί τη λειτουργία ενός σήματος, a priori και ανεξάρτητα από τη χρήση του κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, δηλαδή να παρέχει στο ενδιαφερόμενο κοινό τη δυνατότητα να διακρίνει το σχετικό προϊόν από τα έχοντα διαφορετική εμπορική προέλευση.

33 Ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σημείου μπορεί να εκτιμηθεί μόνον, αφενός, σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες ζητήθηκε η καταχώριση και, αφετέρου, σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται το ενδιαφερόμενο κοινό το εν λόγω σημείο.

34 Όσον αφορά τις υπό κρίση προσφυγές, επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι τα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση συνίστανται στην εμφάνιση της συσκευασίας των οικείων προϊόντων, ήτοι στην παρουσίαση των διαφόρων θυλακίων με βάση στηρίξεως που προορίζονται για τη συσκευασία ποτών με βάση χυμούς φρούτων και χυμών φρούτων.

35 Με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι «ο ευρισκόμενος ενώπιον του εν λόγω θυλακίου αγοραστής ποτών δεν θα τον αντιληφθεί πρωτίστως ως παραπέμποντα σε έναν παραγωγό, αλλά μόνον ως συνιστώντα μορφή δοχείου που περιέχει το ποτό που επιθυμεί να αγοράσει» (σκέψη 16 των προσβαλλόμενων αποφάσεων, in fine), ότι όλες οι μορφές των οποίων ζητείται η καταχώριση αποτελούν συνήθη μορφή δοχείου για τα οικεία προϊόντα (σκέψη 22 των προσβαλλόμενων αποφάσεων· σκέψη 21 της αποφάσεως R 722/1999-2) και ότι ο μέσος καταναλωτής τις αντιλαμβάνεται ως περαιτέρω παραλλαγές των θυλακίων συσκευασίας με βάση στηρίξεως (σκέψη 20 των προσβαλλόμενων αποφάσεων, πλην της αποφάσεως R 722/1999-2). Το τμήμα προσφυγών έκρινε επίσης ότι, ενόψει της αυξανόμενης σημασίας του εν λόγω τύπου θυλακίου για τις βιομηχανίες συσκευασίας και ποτών, ένα θυλάκιο συσκευασίας όπως τα εν προκειμένω επίδικα δεν μπορεί να μονοπωληθεί από έναν και μόνον παραγωγό (σκέψη 20 των προσβαλλόμενων αποφάσεων· σκέψη 19 της αποφάσεως R 722/1999-2).

36 Το ενδιαφερόμενο για τα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση κοινό είναι το σύνολο των τελικών καταναλωτών. Πράγματι, τα ποτά με βάση χυμούς φρούτων και οι χυμοί φρούτων προορίζονται για τρέχουσα κατανάλωση. Επομένως, ο διακριτικός χαρακτήρας του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένης υπόψη της τεκμαιρόμενης προσδοκίας του μέσου καταναλωτή, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Ιουλίου 1998, C-210/96, Gut Springenheide και Tusky, Συλλογή 1998, σ. I-4657, σκέψεις 30 έως 32).

37 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι ο τρόπος με τον οποίο το ενδιαφερόμενο κοινό αντιλαμβάνεται το σήμα δεν είναι απαραίτητα ο ίδιος στην περίπτωση ενός τρισδιάστατου σήματος που συνίσταται στην όψη αυτού τούτου του προϊόντος έναντι της περιπτώσεως λεκτικού, εικονιστικού ή τρισδιάστατου σήματος, το οποίο δεν αποτελείται από την όψη του προϊόντος. Πράγματι, ενώ το κοινό έχει τη συνήθεια να εκλαμβάνει αμέσως τα τελευταία αυτά σήματα ως σημεία που προσδιορίζουν το προϊόν, τούτο δεν ισχύει οπωσδήποτε και όταν το σημείο ταυτίζεται με την όψη αυτού τούτου του προϊόντος (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 14 απόφαση Libertel, σκέψη 65· προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 31 απόφαση Ωοειδής ταμπλέτα, σκέψη 45).

38 Δεδομένου ότι η συσκευασία ενός προϊόντος σε υγρή μορφή αποτελεί αναγκαίο στοιχείο για τη διάθεσή του στην αγορά, ο μέσος καταναλωτής θα της αποδώσει πρωτίστως απλή λειτουργία δοχείου. Όμως, ένα σημείο που επιτελεί άλλες λειτουργίες, πλην της λειτουργίας του σήματος, είναι διακριτικό, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, μόνον όταν καθίσταται ευθύς εξαρχής αντιληπτό ως ένδειξη της εμπορικής προελεύσεως των προϊόντων ή των υπηρεσιών που αφορά, προκειμένου να παράσχει στο ενδιαφερόμενο κοινό τη δυνατότητα να διακρίνει, χωρίς ενδεχόμενο συγχύσεως, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του κατόχου του σήματος από εκείνα που έχουν άλλη εμπορική προέλευση [απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Δεκεμβρίου 2002, Τ-130/01, Sykes Enterprises κατά ΓΕΕΑ (REAL PEOPLE, REAL SOLUTIONS), Συλλογή 2002, σ. II-5179, σκέψη 20]. Επομένως, ο μέσος καταναλωτής θα αντιληφθεί τη μορφή μιας συσκευασίας ποτού ως ένδειξη της εμπορικής προελεύσεως του προϊόντος μόνον αν η μορφή αυτή είναι δυνατό να γίνει ευθύς εξαρχής αντιληπτή ως τέτοια ένδειξη.

39 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι αυτή καθαυτή η συσκευασία των ποτών με βάση χυμούς φρούτων και των χυμών φρούτων σε θυλάκια με βάση στηρίξεως δεν είναι συνηθισμένη.

40 Συναφώς, το τμήμα προσφυγών έκρινε επαρκώς κατά νόμο, λαμβανομένων υπόψη των διαδικτυακών τόπων στους οποίους γίνεται μνεία με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, αφενός, ότι τα θυλάκια με βάση στηρίξεως χρησιμοποιούνταν ήδη για τη συσκευασία ορισμένων ποτών και, αφετέρου, ότι η χρήση αυτή ήταν πιθανό να γενικευθεί για όλα τα είδη ποτών (σκέψεις 17 έως 19 των προσβαλλόμενων αποφάσεων).

41 Οι αντιρρήσεις της προσφεύγουσας ως προς το κατά πόσον τα παραδείγματα που βρέθηκαν στο Διαδίκτυο είναι λυσιτελή από γεωγραφικής και χρονικής απόψεως δεν είναι σε θέση να ακυρώσουν τη σημασία των παραδειγμάτων αυτών. Πράγματι, ο συνδυασμός των πληροφοριών που αντλήθηκαν από τους εν λόγω διαδικτυακούς τόπους αποδεικνύει ότι τα θυλάκια αυτού του είδους χρησιμοποιούνται επί του παρόντος παγκοσμίως για τη συσκευασία ποτών, μεταξύ άλλων και χυμών φρούτων, και εντός της Κοινότητας για τη συσκευασία υγρών τροφίμων. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν συγκεκριμένες

ενδείξεις για το ότι τα θυλάκια με βάση στηρίξεως χρησιμοποιούνται γενικώς στο εμπόριο για την παρουσίαση των επίμαχων προϊόντων ή, τουλάχιστον, για το ότι τα εν λόγω θυλάκια είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν με τον τρόπο αυτό.

42 Δεδομένου ότι αυτός ο τύπος συσκευασίας χρησιμοποιείται γενικώς για τα υγρά τρόφιμα, μεταξύ των οποίων τα ποτά, δεν έχει ασυνήθη χαρακτήρα αρκούντως σαφή ώστε ο μέσος καταναλωτής να αντιλαμβάνεται αυτή καθαυτή τη συσκευασία ως ένδειξη συγκεκριμένης εμπορικής προελεύσεως ενός προϊόντος της κατηγορίας αυτής. Η αναμενόμενη επέκταση του εν λόγω τύπου συσκευασίας ενισχύει, ως εκ περισσού, τον συνήθη χαρακτήρα της χρήσεώς του.

43 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί της παλαιάς και πρωτότυπης χρήσεως του επίμαχου τύπου συσκευασίας για τα οικεία προϊόντα, επιβάλλεται να τονισθεί ότι ακόμη και η αποκλειστική χρήση ενός σημείου δεν του προσδίδει εγγενή διακριτικό χαρακτήρα. Πράγματι, σύμφωνα με την οικονομία του άρθρου 7 του κανονισμού 40/94, η χρήση ενός σημείου μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο στο πλαίσιο της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη διακριτικού χαρακτήρα που αποκτήθηκε με τη χρήση. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν επικαλέστηκε διακριτικό χαρακτήρα που αποκτήθηκε με τη χρήση σε ολόκληρη την Κοινότητα των σημάτων των οποίων ζητείται η καταχώριση, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

44 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα σχήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση περιέχουν στοιχεία σχεδιάσεως που δεν περιορίζονται στα συνήθη ή λειτουργικά χαρακτηριστικά. Συναφώς, επικαλείται κυρίως, πέραν μιας σειράς στοιχείων που αντιστοιχούν σε λεπτομερή περιγραφή των θυλακίων των οποίων ζητείται η καταχώριση, την πρωτοτυπία του επικρατούντος σχήματος των θυλακίων αυτών, ήτοι, κατά περίπτωση, το ωοειδές ή τριγωνικό σχήμα, και την εντύπωση μεταλλικής υφής.

45 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί η συνολική εντύπωση την οποία προκαλεί η όψη των επίμαχων θυλακίων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-251/95, SABEL, Συλλογή 1997, σ. I-6191, σκέψη 23), πράγμα το οποίο δεν είναι ασυμβίβαστο με τη διαδοχική εξέταση των διαφόρων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την εμφάνιση του προϊόντος (προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 31 απόφαση Ωοειδής ταμπλέτα, σκέψη 54).

46 Συναφώς, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι τα σχήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση αντιστοιχούν σε ορισμένο τύπο συσκευασίας υγρών. Τα διαλαμβανόμενα στις προσβαλλόμενες αποφάσεις παραδείγματα θυλακίων με βάση στηρίξεως αποδεικνύουν ότι, σε πολύ γενικές γραμμές, τα θυλάκια αυτά αποτελούνται από τρεις όψεις ενωμένες με ραφές στις πέντε πλευρές, ενώ η εμπρόσθια και η οπίσθια όψη έχουν σχήμα τετράγωνο ή ορθογώνιο.

47 Τα περισσότερα από τα στοιχεία σχεδιάσεως που επικαλείται η προσφεύγουσα είτε αντιστοιχούν απλώς στο γενικό σχήμα που έχουν τα θυλάκια με βάση στηρίξεως είτε είναι ελάσσονα και δεν μπορούν να εντυπωθούν στη μνήμη του ενδιαφερόμενου κοινού. Κατά συνέπεια, η διογκωμένη μορφή, οι παράλληλες γραμμές στα πλάγια, πολλώ δε μάλλον η άνω οριζόντια γραμμή εν είδει ραφής, δεν μπορούν να προσδώσουν στην εμφάνιση των θυλακίων της προσφεύγουσας διακριτικό χαρακτήρα σε σχέση με την εμφάνιση που έχουν κατά κανόνα τα θυλάκια με βάση στηρίξεως. Εξάλλου, το σχήμα τόξου ή το σχήμα V που προκύπτει από τη ραφή στη βάση των θυλακίων, το διαφορετικό ύψος της εμπρόσθιας και της οπίσθιας όψεως ή η έλλειψη γραμμής στο άνω τμήμα δεν μπορούν να γίνουν αντιληπτά από το ενδιαφερόμενο κοινό ως χαρακτηριστικά που παραπέμπουν στα εν λόγω θυλάκια.

48 Επομένως, απομένουν τρία στοιχεία δυνάμενα να διαφοροποιήσουν κατά τρόπο που μπορεί να γίνει αντιληπτός την εμφάνιση των επίδικων θυλακίων σε σχέση με τη βασική μορφή των θυλακίων με βάση στηρίξεως, ήτοι τα επικρατούντα σχήματα των θυλακίων, οι πλευρικές κοιλότητες και η εντύπωση μεταλλικής υφής.

49 Όσον αφορά, πρώτον, τα επικρατούντα σχήματα των επίμαχων θυλακίων, αυτά είναι το ορθογώνιο, το ωοειδές και το τριγωνικό. Αντιστοιχούν στα βασικά γεωμετρικά σχήματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα θυλάκια με βάση στηρίξεως. Επιπλέον, λόγω τεχνικών περιορισμών και λόγω του σκοπού της συσκευασίας αυτής που συνίσταται στο να στέκεται όρθια, το ωοειδές και το τριγωνικό σχήμα ατονούν ενόψει της υπάρξεως κάτω και άνω ευθειών ραφών και προσεγγίζουν μάλλον το τετράγωνο ή ορθογώνιο σχήμα. Κατά συνέπεια, τα επικρατούντα αυτά σχήματα δεν μπορούν, αυτά καθαυτά, να προσδώσουν διακριτικό χαρακτήρα στα σήματα των οποίων ζητείται η καταχώριση, δεδομένου ότι χρησιμοποιούνται συνήθως ή είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν για τα θυλάκια συσκευασίας με βάση στηρίξεως.

50 Όσον αφορά, δεύτερον, τις πλευρικές κοιλότητες τεσσάρων εκ των σχημάτων των οποίων ζητείται η καταχώριση, ο μέσος καταναλωτής θα τις συνδέσει με τη δυνατότητα καλύτερου κρατήματος των θυλακίων ανά χείρας. Εξάλλου, οι κοιλότητες αυτές αποτελούν ελάσσονα πτυχή ή συνιστούν παραλλαγές των ευθειών ραφών που είναι απολύτως ουσιώδεις ώστε να μπορούν, αυτές καθαυτές, να προσδώσουν διακριτικό χαρακτήρα στις επίδικες μορφές.

51 Όσον αφορά, τρίτον, την εντύπωση μεταλλικής υφής των θυλακίων που δημιουργεί το γκρίζο χρώμα όταν φωτίζεται, το ενδιαφερόμενο κοινό θα την αντιληφθεί, καλώς ή κακώς, ως οφειλόμενη στη σύσταση του υλικού που χρησιμοποιείται για την κατασκευή των θυλακίων. Επομένως, η εν λόγω εντύπωση μεταλλικής υφής δεν θα γίνει αντιληπτή από το ενδιαφερόμενο κοινό ως ένδειξη της εμπορικής προελεύσεως των οικείων προϊόντων.

52 Τέλος, όσον αφορά την εμφάνιση καθενός των επίμαχων θυλακίων, εκτιμώμενη στο σύνολό της, το τμήμα προσφυγών ορθώς έκρινε ότι οι διαφορές που παρουσιάζουν τα σχήματα και η εντύπωση των οποίων ζητείται η καταχώριση σε σχέση με την εμφάνιση που έχει κατά κανόνα ένα θυλάκιο συσκευασίας με βάση στηρίξεως συνιστούν απλές παραλλαγές της εμφανίσεως αυτής. Πράγματι, το άθροισμα των διαφορών αυτών δεν διαφοροποιεί εμφανώς τη

συνολική εμφάνιση καθενός από τα επίμαχα θυλάκια σε σχέση με τη συνήθη εμφάνιση ενός θυλακίου με βάση στηρίξεως. Η σύνδεση διαφόρων ελασσόνων στοιχείων σχεδιάσεως ή η συνολική εμφάνιση των διαφόρων θυλακίων δεν μπορούν να εντυπωθούν στη μνήμη του μέσου καταναλωτή, η προσοχή του οποίου δεν είναι ιδιαιτέρως αυξημένη συναφώς, ως ενδείξεις της εμπορικής προελεύσεως των οικείων προϊόντων.

53 Επιβάλλεται να τονισθεί, επίσης, ότι οι τεχνικές δυσχέρειες ή το κόστος κατασκευής των θυλακίων υπό τις μορφές των οποίων ζητείται η καταχώριση δεν αποτελούν λυσιτελή κριτήρια για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα των οικείων σημάτων. Πράγματι, ένα σχήμα που στερείται παντελώς διακριτικού χαρακτήρα δεν μπορεί να αποκτήσει τέτοιο χαρακτήρα λόγω των δυσχερειών ή του κόστους κατασκευής του.

54 Εξάλλου, το τμήμα προσφυγών καλώς αναφέρθηκε στον κίνδυνο μονοπωλήσεως των θυλακίων με βάση στηρίξεως για τα οικεία προϊόντα, δεδομένου ότι η ανάλυση αυτή επιβεβαίωνε την απουσία διακριτικού χαρακτήρα των θυλακίων αυτών για τα εν λόγω προϊόντα, σύμφωνα με το γενικό συμφέρον στο οποίο στηρίζεται ο απόλυτος λόγος αρνήσεως καταχωρίσεως του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94. Επιπλέον, η ύπαρξη κινδύνων μονοπωλήσεως καθίσταται ευκολότερα αντιληπτή, δεδομένου ότι οι υπό κρίση αιτήσεις καταχωρίσεως σημάτων καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος των πιθανών παραλλαγών της μορφής που έχουν κατά κανόνα τα θυλάκια συσκευασίας με βάση στηρίξεως.

55 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί των διαφόρων κοινοτικών καταχωρίσεων συσκευασιών για ποτά, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η δυνατότητα καταχωρίσεως ενός σημείου ως κοινοτικού σήματος πρέπει να εκτιμάται αποκλειστικώς βάσει της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, όπως έχει ερμηνευθεί από τον κοινοτικό δικαστή, και όχι βάσει μιας προηγούμενης πρακτικής των τμημάτων προσφυγών ως προς τη λήψη αποφάσεων [προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 31 απόφαση SAT.2, σκέψη 60, και προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 38 απόφαση Sykes Enterprises (REAL PEOPLE, REAL SOLUTIONS)].

56 Όσον αφορά το επιχείρημα περί της καταχωρίσεως από το Deutsches Patent- und Markenamt τεσσάρων σημάτων, εκ των οποίων τρία εμφανίζουν έντονη ομοιότητα με ορισμένα από τα σήματα των οποίων ζητείται εν προκειμένω η καταχώριση (υποθέσεις T-148/02, T-149/02 και T-151/02), από πάγια νομολογία προκύπτει ότι οι καταχωρίσεις που θα πραγματοποιούνται στο εξής στα κράτη μέλη συνιστούν απλώς στοιχεία τα οποία, χωρίς να είναι καθοριστικά, μπορούν μόνο να λαμβάνονται υπόψη για την καταχώριση κοινοτικού σήματος (βλ. προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 31 απόφαση Ωοειδής ταμπλέτα, σκέψη 68, και την παρατεθείσα νομολογία). Συνεπώς, το τμήμα προσφυγών ορθώς έλαβε υπόψη τις εν λόγω εθνικές καταχωρίσεις, διευκρινίζοντας ότι δεν μετέβαλλαν την εκτίμησή του.

57 Κατόπιν των ανωτέρω, το τμήμα προσφυγών ορθώς έκρινε ότι τα οκτώ θυλάκια συσκευασίας με βάση στηρίξεως στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα ως προς τα οικεία προϊόντα, περιλαμβανομένων των ποτών με βάση χυμούς φρούτων και των χυμών φρούτων.

58 Κατά συνέπεια, οι υπό κρίση προσφυγές πρέπει να απορριφθούν.

Επί των δικαστικών εξόδων

59 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του Γραφείου.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει τις προσφυγές.**

2) **Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Forwood Pirrung Meij

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 28 Ιανουαρίου 2004.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

J. Pirrung